

ՔԱՆՈՒՆԻ ԳԵՂՈՐԴՆԵՐԻ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կես տարվան 6 ռուբլի... Առանձին համարները 7 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցեն. Тифлисъ. Редакция «Мшакъ».
կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».

Տ է Լ Է Փ օ ն № 253.

Խմբագրությունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի և տոն օրերէն):

Յայտարարութիւն ընդունվում է առին լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպեկ:

Տ է Լ Է Փ օ ն № 253.

Հ Ի Մ Ն Ա Կ Ի Բ Գ Ի Գ Ր Ի Պ Ե Ր Ի Ն Ի

Շ Ա Ր Ո Ւ Ն Ա Վ Ո Ւ Մ Է

„ՄՇԱԿ“

ԳՐԱԿԱՆՈՎԱԾՆ ԵՒ ԲԱՂԱՎԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐԻ ԲԱՍՏԱՆՈՐԳՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

«ՄՇԱԿ» տարեկան գինը՝ թէ Ռ. ռ. ս. ա. տ. ա. ն. ու. մ. թէ արտասահմանում 10 ռուբլի, տանն և մէկ և տանն անվանը՝ 9 ռ., ինն և ութ անվանը՝ 8 ռ., հոթ անվանը՝ 7 ռ., վեց անվանը՝ 6 ռ., հինգ անվանը՝ 5 ռ., չորս անվանը՝ 4 ռ., երեք անվանը՝ 3 ռ., երկու անվանը՝ 2 ռ., ամսական՝ 1 ռուբլի:

Գրվել «ՄՇԱԿ»-ն՝ կարելի է ԽՐԱԿԱՆՈՒՄԻՆԻ: Օտարալեզուները պէտք է գիտեն հետևել հասցեով՝ Тифлисъ. Редакция «Мшакъ»: Իսկ արտասահմանից՝ Tiflis. Rédaction «MSCHAK»:

ԲՈՎԱՆԳՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ներքին Տեսութիւնը կառավարութեան հայեցակէտը հայտարարութեան մասին. Կամակ կարող. Կամակ վարչարարական. Կամակ Ա. Լեւոնյանցի. Կամակ լուրեր. — ԱՐՏԱՐԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ, վերջին տեղեկութիւններ. Կամակ Պարսկաստանից: Կամակ Բարբառայից. Կամակ Պարսկաստանից. Արտաքին լուրեր. — ԽԱՆ ԼՈՒՐԻՆ. — ՀՆԱՍՏԱՆՆԵՐ. — ԲՈՐՈՍ. — ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. — ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Կամակ Թիւրքիայից:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ԼՈՒՆԱԿԱՆ ԼՈՒՆԱԿԱՆ ԵՄԵՐ ԵՄԵՐ ԵՄԵՐ

«Кавказ» պաշտօնական լրագրի մէջ տպագրվում է Պետերբուրգից ուղարկված հետևեալ լուրերը հետևեալերը:

«Правительственный Вѣстник»-ի մէջ տպագրվում է հետևեալը. «Մամուլի մէջ ժամանակ առ ժամանակ երևում են լուրեր այն մասին,

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

Ն Ա Մ Ա Կ Թ Ի Ի Բ Ի Բ Ա Յ Ի Յ

Կ. Պօլիս, օգոստոսի 4-ին

Մինչդեռ մէկ կողմանէ Աստուծոյ բնութեան հոգի շարունակել էր ստիպական զերբը բռնել Երօզայի ղեմ յանդիման միւս կողմանէ երբ տարիէ ի վեր, թեքեա ըստ ներքին անցան լինելով, իր երկրին, մասնաւորապէս վերջիններս մէջ թշնամիներ մտքներու վանքերէն ալ ետ չի կենար բնա... Խօսքով միայն, բայց կատարեալ ջերմեանդու թիւնով իբրև խալիֆէ (յաջորդ) Ալլահին մեծ Բէյզաւաւ էրին (մարգարէին), որ սակայն կուրսին մէջ կը կշտամբէ խոստանալանց ուխտադրածներն՝ ըսելով. «Վ՛ր միւսիւրմաներ, ինչն համար կը խոստանար կատարել՝ ինչ որ չէր զործարար. Ալլահը կ'ստէ այնպիսիներն՝ որ կը խոստանան ու չեն զործարար» (Կուրան, զլ. 61 հմ. 2—3): Եւ խալիֆէ—սուլթանն, անշուշտ ազատ թողնելու համար իր անձն այդ կշտամբանքէն՝ կը խոստանայ միշտ բեֆօրմները զործարար և կը կատարէ միանգամայն իր խոստումը... և միթէ բեֆօրմ չէ, երբ երկու երեք հայ՝ ոստիկան կը կարգէ զատաներու մէջ, և միւր թէ սարբէրն իր ու ալ մէկ կամ երկու հայ օրնակներ կ'անուանէ՝ որոնք անձնաւորաբար պիտի ծառայեն տեղեկութեան և երկրին... Երեսուցիները ընկալել և ազդել... անոր մնացած քիչ մը արհմն ալ ձեռնով... Այս կարգի բարենորոգումներն մէկն է որ Համանան Յակոբ անուն մարդ մը, որ 1895-ին, Երզրումի առաջնորդարանին երեսուցիական

թէ Օսմանեան սեփական սահմաններում երևան են զարիս զանազան հայկազան կ'օմիտեաներ և չըջաններ, որոնք վերադրվում է մաղղութիւն, անցեալ տարեան օրինակին հետեւելով, զիմել բանալիներն և իրանց ցեղակից խաղող աղգարնակութիւնը զրգուել՝ անկարողութիւններ կատարելու: Յիշատի չէ կարելի չը նկատել, որ այդ տեղեկութիւնները մասամբ հաստատվում են ղեռն նորերս թիւրքապարսկական սահմանի վրա տեղի ունեցած զինված ընդհարումներով: տեղական հայերի և քրդերի մէջ, նայելու և այն յանցար չարամբարութիւններով, որոնք տեղի ունեցան նոյն իսկ Թիւրքիայի մայրաքաղաքում և որոնց հեղինակները գրեթէ բացառապէս հայեր են և զիտուրապէս եկար հայերն Հարկ չը կայ ցոյց տալ, թէ զբան անմիտ են այդ տեսակ զործողութիւնները: Հասարակական կարծիքը բարձրաձայն դատաւարանց դրանց, ոչ միայն այն չարքերի պատճառով, որ հայտնվում է մերձաւոր զոհերին, այլև ի նկատի ունենալով այն անհին յուզմունքներն ու ցնորքները, որոնք կարող են ծագել խաղող հայ աղգարնակութեան մէջ: Մեր կառավարութիւնը իր կողմից, չէ թողնել իր կատարեալ հակակրթութիւնը զէպի հայկական ազիտային, որ չը կարողացաւ աղգարնակութեան որ և է օգուտ բերել, այլ ընդհակառակն ընդունակ է միայն աւելի վատացնել այն սրայմանները, որոնց ծանրութեան ղեմ ազիտատորներն, ըստ երեսուցի, իրաւունք են համարում բողոքել: Պէտք է յուսով, որ հայ աղգարնակութեան ստույգամիտ մասը զործով օրինակ կը տայ, թէ ինչպէս պէտք է վերաբերվել ղէպի անցեալը, և ազիտայի ղեկավարները վրա պէտք եղած աղգարնակութեան անկող՝ նոր զբարստութիւններ տուան կատնէ:

ժողովը աղգարնակ ատենապետը ճանչնալու զբարստութիւնն ունենը՝ այսօր կատարելով դատարին միթէսարբերի օգնական պաշտօնակութեան արտաքին վրա բազմած աններու քէյֆը կը վայելենը, չորսին ամենորդմամբ սուլթանին, որ միակ պաշտպանն է այդ տեսակ խոգամիտներու, որոնց անձնակրթութիւնը կը վայել 1895 ղեկաններ 21 թեւով առ մեծ եպարքոս ուղղեալ հարձակալանց ուղերձի մը մէջ՝ որուն պատճէնը հրատարակուած է այն ատեն «Լրեսեք» լրագրի մէջ, սուրբ՝ որ կարողութի յետ կատարածին և յետ աքսարին ժամանակին առաջնորդ—կարևորագոյն... Հպատակաբար սուլթանին, իր բաղաբարտական մեծ հանձնարարը—tout à fait seigneur—խաղաղեցոյց երկրին ալ, և երկրին ընդհանուր ընակիչները, չորսին օրդաստպառ վեհապետին կատարեալ անդորրութիւն կը վայելեն... Հայերը կերան ջարդի և յետ այսօրիկ ձիկ չեն կարող հանել: Յոյներն կ'միտեն—էթէրիայի անխոհեմութեան մղումով, Միջերկրական ծովուն մէջ մեծկակ ձուկ մը որսալու ելել էին, զրծբախտաբար սուկանին մէջ իրենք բռնուեցան և ալ այսուհետ չեն կարող խլրտել: Պարզանհան փորթիկ պետութիւններն ու իշխանութիւններն արդէն աչքի առ ջե ունենալով Երօզայի ներկայ բաղաբարտութեան սուրաւալքը՝ օրինակին իրատուած իրենց ուժը փորձի մը ենթարկելու յանդիմանութիւնն անշուշտ չեն ունենար. ուստի սուլթանին համար միայն մէկ բան կը մնայ իրեն՝ մտահոգութեան զիտուրապարտայ, այն է երիտասարդ թիւրքեր (Jeunes Turcs) ընկերութիւնն՝ որ արդարև երթալով կը զորանայ, բայց երբեք կարծիք Մարդը զայն ալ սկսած է կարգի բերել զանազան միջոցներով:

Իր սիրելի Նազըմը, որ վերջերս Պէրսի

ՆԱՄԱԿ ԿԱՐՈՒՅ

Օգոստոսի 24-ին
Երօզայի հագուստ հագած մի անձանթ անձնատարութեան սպանութիւնը, որ մի քանի ամիս առաջ կատարվեց Կարսում և իր ժամանակին առիթ առեց զանազան կարծիքներ և ենթադրութիւններ՝ վերջերսն ստուգվեց:
Սպանվածին, որ հենց նոյն օրը եկել էր Կարս, երկեղեան ղեմ տեսել էին մի քանի հագուստ կարծով գնալու, սակայն ում հետ և ինչ կարծով—այդ մնացել էր անորայ: Սպանութիւնից մի քանի օր յետոյ ներկայանում է կատարածը օտարականութեան և յայտնում, որ ինչն է կղել սպանվածին կարծով ստուգնուողը, մասնաւորապէս է անուամ նրա հետ եղող ընկերներին և ցոյց է տալիս այն տուրը, որ նա նրանց տարել թողել է: Կարևորագույնը ցոյց արված անձնատարութիւններից երեքին՝ օտարականութիւններից, երկար խուզարկութիւնից յետոյ, աջողում է ձեռք զըցել նաև չորրորդին, որն անայտացած է կղել սպանութիւնից յետոյ: Մտախի զիւրից մէկուամ նրան գտել են օտար վրաւորված և սպանված անկողնուած Նա սպարապէս յայտնել է, որ այդ սպանութիւնը կատարել են իրանք կողողտելու դիտարարութեամբ, իմանալով հենց իրան սպանողի խօսքերից, որ մտք խոչոր դուժար է ունեցել և կանխապէս հարեցնելով իրանց զօհին: «Սպանութեան ժամանակ ընկերս, որ նոյնպէս հարբած էր, առել է նա, սրով նրան խըմկելով՝ խփեց օտիս և վրաւորեց ինձ հետ: Այն հայցին, թէ ինչ կղան փողերը՝ նա սրտասխալան է, որ ինքը վրաւորված և հարբած լինելով՝ ոչինչ չէ իմացել:
Քոզերն առ այժմ չեն զանկել, ինչպէս չը զանկեցին՝ նաև նահանգապետի ղեկանանից կորած մի քանի հազար ռուբլին, յամենայն

նահանգին կուտակալ անուանուած էր, հաղիւ իր պաշտօնին զլրին անցաւ և հաղիւ իր շահատակութիւնները ցոյց պիտի տար՝ յանկարծ Կամակիս իրադրուեցած մի և նոյն պաշտօնարդ թիւրքերու հոծ բաղամիտան մը նոյն դատարի մէջ զոյգութիւն ունենալով, որ վերջերս բուական արդուկ հանելու Նազըմն ան փոխադրուեցաւ՝ որպէս զի ալ որտ ու պաշտօնաւ ի զօրծ ղեմ անցնց բոյնը կործանելու համար: Հարկաւոր դատակազմներ, որոնք երիտասարդ թիւրքիս կոչուելու պատիւը կը վայելեն՝ այսօր փախուստ տուեր են ղէպի իր Նիզնիի Արաբիոյ մայրաքաղաքն, սր սիրող տօթին հետ աւելի պիտի տաքնան, բայց սա ալ ճշմարիտ է, որ Կամակիսի մէջ մնացած արքաները՝ որոնք օրն հինգ անգամ Ալլահին աղօթելէ և բարեմտաբար Համիդի արհեստակութեան համար մաղթանքներ ուղղելէ զատ ուրիշ բան չեն պիտեար, վարպետ Նազըմի երեսը ձեռնկցնելու համար, այդ յեղափոխականներու մեղքը պիտի բաւեն անձնաւորաբար... Իսկ Պօլսոյ մէջ անթիւ են ձեռք բանկարութիւններն թուրքերու մէջ: Գեռ շատ ժամանակ չէ անցած, որ Պանկոթիի ղիւնուօրական վարժարանէն տանները դատաւոր երբեք պարտին մէջ խիստ հայցաբնութեան ենթարկուեցան, որոնցմէ ինը բանտարկուած են և միւսներն ոչ ոք ղիտէ՝ թէ ինչ կղան, նոյնպէս հարկը չորս թուրքեր ալ, որ վերջերս ձեռնարկուած էին՝ անկերտիլ եղած են բուրսովին: Թուրք չըջանակներու մէջ կը խօսուի նաև, թէ կայսերական հարկի առաջին սենեկակալութեան, խալիֆէ—Համըմ՝ Մէտինէ արտուր է Մահմադ-բէյ անուն թիւրքացի մը հըսկողութեան ներքեւ, արդէն ժամանակէ մը ի վեր կայսերական կանանցէն ումնք սկսած են վստարի ներուցին հասանքին հետեւելով ղէպի

ղէպու որակալի է, որ երկու ղէպուան էլ յայտնվեցան իսկական յանցարարները, ի ղերև հանելով այն չարամիտ կատակները և բամբասանքները, որոնք տարածվում են որոշ ուղղութեան տէր մարդկանց կողմից, որոշ նպատակով թէև, ի հարկէ, ոչ բարձրաձայն և հրապարակով:
Ա. Ա. Ա.
ՆԱՄԱԿ ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏԻՅ
Օգոստոսի 25-ին
Երևանի թեմական զարդի հոգաբարձութիւնը այս օրերս միանայն ընտրում է տեսուչ՝ Սեւրոյ վարդապետ Տէր-Մովսէսեանցին: Այդ որոշման սկզբում հակառակ է լինում միայն սրբազան փոխանորդը, սակայն երբ հոգաբարձուները, ժողովից անմիջապէս յետոյ, նախագահ հետ միտան ներկայանում են վեհապետին (որ այն ժամանակ հիւր էր Երևանում) և ընդունում են վեհապետի համաձայնութիւնը իրանց միաձայն որոշման առիթով՝ սրբաբարձու համաձայնում է, աւելացնելով՝ լինել ձեռ կամքն է վեհապետ տէր, ես կը համակերպուեմ: Եւ հոգաբարձուները, հանցիտ արտով, ցրվում են փրանց աները, վերջացած համարելով տեղական ժանր հարցը բաց, ուլ զարմանք, միւս օրը, առաւօտեան, երբ վեհապետը պարտատուում էր կտոր նոսալ էլմիտին վերադառնալու՝ արքագան փոխանորդը, երկի զիւրիցայ երազի աղղը վեհապետին առկա միտքը լինում է, յայտնելով վեհապետին, որ ինքը կը հրամարկի նախագահութիւնից՝ եթէ ընտրված տեսուչը հաստատվի Նոյն օրը վեհապետը դրում է փոխանորդին, որ ժողովը ընտրութիւնն իր կամքն է, ուստի պէտք է համաձայնել և ընդունել, սակայն փոխանորդը ոչ միայն չէ կամենում կատարել վեհապետի կամը և հրամանը՝ այլ կրկին պըն-

Մարմարայ այցելութեան ելնել՝ օգտիրութեան համար:
Իսկ ամենէն զարմանալին ղիւնուօրական մեծ պաշտօնակալներն ղերմանայի Գրուպուրիկեր փառացի սպանութիւնն է, որուն համար երբեք օրկանն կողմ «Մովսէսեան» անուն թիւրք թիւրքը զրած է, թէ միշտ ղիւնուօրական սպան թեփօլէրի հարուած մը ապով իրեն, անձնատան կղեր է և որուն ղիտը, ստանց ղուլիլ՝ զարնուեր է, կարծին վրա դաշուի հարուած մը տեսնուած լինելով—եթէ այդ անորն իրօք թեփօլէրի միջոցաւ անձնատան կղած էր, ինչն արդևօք աւելորդ հարուած մը տուեր է իր անձին՝ դաշուին իր կարծքը միտելով, և յետոյ, ոչ թէ թեփօլէրի, այլ թիւրքանթի մը զօրութիւնով անշուշտ իր ղերման գլուխն այնքան հետուն նետեր է, որ միշտէ հիմա չէ կղցեր զանուիլ և ղիտը մնացեր է անպուր...
Պարզիլ օսմանեան ղեկական Մինիր պըլի վրա ալ կատակներ կան և այդ պատճառաւ պաշտօնակալ կղած է ղեկավարական խորհրդական Միտք էթիպիլի, որ տաններով տարիէ ի սերբացի երիտասարդ փաստարան մը, Նէճիպ Մէլամէ անունով, որ երկարաբանական նախաբար Մէլամ Մէլամիկ եղբայրն է, զոր զարդիական կատակարարութիւնը այս վերջերս թուանուցին արտաքին իր անկանան ընթացքին համար: Կորին կայսերական վեհապետութիւնը ամենօրոմամարար այս կամովիլ սերբացին ընտրեց յիշեալ պաշտօնին համար, քաջ ճանաչելով աւար, իբրև լրտես, կարող հանգամանքը հակելու համար իր զանազան հետապօտութիւններով՝ ղեկավարական մարմնոյն վրա...
Միջոցէն մը, որ տեղի ունեցաւ անցեալները մայրաքաղաքիս բրիտանական ղեկավարանունին

զուտ է իր վերջին առաջարկութեան վրա... Եւ զարմանալի չէ, երբ լուրեր են պատում, որ վեհապետը, զայրաբանով փոխանորդի վարմունքից մտադիր է Կապի արքեպիսկոպոսին նշանակել Կրեմլի փոխանորդ:

Ինչպէս երևում է՝ վարչարարական և չէ ուղում յետ մնալ այն տեղերից, որ տարածված է զգովութիւնը և աւազակութիւնը: Ամբողջ տարվայ ընթացքում անվախ ասորած վարչարարացիներ այժմ առ զողի մէջ է չորհրդի այն անսանձ սրկանները, որոնք մէջ ամբողջ աւելի է համարեալ, որ ամեն զիչեր յարձակում են արդենրի և այգիները վրա, կոտորելով այգիի ծառերը և խաղողի վաղերը, և ամենելով գիւղացու միակ աշխատող եղևերից և փոքրիկ երեխաներին միակ կերակրող կովերից սկսած՝ մինչև նրա դուռն աշխատանքի կօտէկները և չարքայ կեանքով վատահամ տան իրերը... Չը բաւականանալով այս բոլորով՝ այժմ նրանք սկսել են զէջրի զիմել և հակառակորդներին զէջրով լուցնել: Ամբողջ զեղը յուսահատութեան մէջ և զիչերներն անդամ չէ կարողանում հանգրստութիւն վայելել... Հրապարակ ենք ուղարկութիւն վարչարարացիներին այս անսպասով վիճակի վրա:

Ա. Օճանջանեանց

ՆԱՄԱԿ ԱՆԷՔՍՆԻՐՊՈՒԹՅ

Օգոստոսի 27-ին

Այսօր, ցերեկվայ ժամը 2-ին, մեր քաղաքը հասաւ կովկասի կառավարչապետ Իշխան Գոլիցինը՝ Քաղաքապետ Գ. Տեր-Պետրոսեան՝ ու պարմայի երկու անդամներին հետ յարգելի հիւրին աղ ու հաց մատուցեց: Քաղաքը առաւօտուանից համեստ կերպով զարդարված էր զքոչակներով, իսկ երկուսեան քաղաքային այգին և կառավարչապետի իջևանած տունը լուսաւորված էին լապտերներով: Վաղը ամբողջ օրը մեզ մօտ մնալուց յետոյ, կառավարչապետը հետեւեալ օրը կուղևորուի զէջրի կարս:

Երկու շաբաթից ի վեր մեզանում օրվայ հարցը մեր նոր գաւառապետի անձնատուութիւնն է: Եւ ուղիղ այսքան կարճ ժամանակամիջոցում այնքան նարմանոր կարգադրութիւններ ու փոփոխութիւններ տեսանք, որ ընկանաւար պետք է աւելի ու աւելի հետաքրքրվելնք նրա անձնատուութիւնով: Գաւառապետ Սէմեն-

մէջ հարկ կը սեպեմ պատմել այս սովիւ: Նէճիպ Մէլհամէ իր այցաբարտը կը գրկէ զեսպան սըր Ֆիլիպ Ալբրի և ունկնդրութիւն մը կը խնդրէ: Գեսպանը «Մէլհամէ» անունը կարգաւորվ կը կարծէ թէ երկրագործական նախարար Մէլիմ Մէլհամէն է, իսկոյն կը հրաւիրէ զինքն իր ներկայութեան. բայց սրբան մեծ կը լինի զարմանք: Երբ կը տեսնէ թէ իրան բոլորովին անձնօթ մէկու մը հանդէպ կը գտնուի և՛

— Երեքեքը, պարսն, կրտ, զձեզ չեմ ճանաչեր:

— Ես երկրագործական նախարարն եղբայրն եմ, կը պատասխանէ. բաւական ժամանակ թուանուց մտայի և հոն, արքայական թերթի մը մէջ բրիտանական կառավարութեան զէմ ծանր յօդուածներ գրեցի ի պաշտպանութիւն թիւրքիոյ, իսկ հիման նպատակաւ տարբեր է. կուզեմ Նիդիպտու երթալ և հոն հաստատուել թիւրքիոյ զէմ բրիտանական դատը պաշտպանելու համար, ուստի կը խնդրեմ, որ մասնաւորապէս յանձնարարեք զիս լրջը կրօնէրի որպէս զի... Գեսպանը, առանց միջոց առելու որ պարօնը իր խօսքն աւարտէ՝

— Պարոն, կրտ, արդէն բրիտանական կառավարութիւնը այն ատեն երբեք հոգ չըրաւ ձեր ըրած յարձակումներուն համար՝ որ այսօր ալ ուրախ լինի ձեր պաշտպանութեանը համար... կրտաք մեկնելու...

Եւ Նէճիպ Մէլհամէի ցոյց կուտայ սրահին դուռը: Անա նոյն անձնատուութիւնն է, որ այսօր զեսպանական խորհրդակցութիւնով պաշտպանութիւն կուզուած է իբրև մեծ զիւնապետ:

Ի՞նչ մ'ալ մեր ազգային գործերու մասին: Երբ ազգային գործ կըսենք՝ էն կարևորն է մէջ այլոց, պէտք է խմանալ կիլիկիոյ կաթողիկոսական խնդիրը: Ինչպէս նախընթաց նամակներէս ուսումնասիրած են «Մշակի» ընթերցող-

տօկակի-կուրիւզ դեռ շատ երիտասարդ է, մայրաքաղաքում մեծացած ու օրինաւոր կրթութեան տէր անձնատուութիւն է: Գաւառապետը ցոյց է տալիս, որ ինքը ժողովրդի բարեկամն է և կարող է հաւատարմ լինել, որ նա այսքան կարճ ժամանակամիջոցում զրաւեց իր կողմը նոյն ժողովրդի անկեղծ սէրն ու համակրութիւնը:

Գես նոր էին վերջացել զերասան Ստեփանեանի ներկայացումները՝ երբ կարող մեզ մօտ վերադարձաւ զերասան Աղայեան և օգոստոսի 24-ին, սիրողների ժամանակցութեամբ, քաղաքային կուրի ձեռնարկն զահիճուած, տուեց իր առաջին ներկայացումը՝ Խաղաղին, թէև սակաւաթիւ, բայց մեծ մասամբ ընտիր հասարակութեան առջև, Զիւլխաթէտիի նշանաւոր դրաման, «Ոճրադրոյի ընտանիքը», ուր կորարթ-Աղայեան երրորդ և հինգերորդ գործողութիւնների մէջ զգացմունքով խաղաց: Առանձնապէս արժէ կանգ առնել տիկին Բաղինեանի խաղի վրա. նա առաջին անգամ իրան անձնօթ հասարակութեան առջև կատարեց Բողախայի պատասխանատու զերը՝ զեղեցիկ կերպով: Յոյս ունենք որ արիւնք, ինչպէս այս անգամ, սրանից յետոյ էլ սիրով յանձն կտանի ժամանակը մեր ներկայացումներին: Գերասան Աղայեան տալու է մի երկու ներկայացումներ ևս: Ինչպէս խեցիք՝ խաղալու է Երկուրի «Աւազակներ» յայտնի և պատասխանատու դրաման:

Պ. Մ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երկի, սեպտեմբերի 1-ին, Թիֆլիսում կայացաւ քաղաքային դումայի առաջին նիստը նոր կազմութեամբ: Չայնաւորները երկուսին իւրաքանչիւրը իր դաւանութեան քանանայի մօտ: Արտւից քաղաքապետի ընտրութիւնը կատարել հակոսեմբերի 6-ին, իսկ քաղաքապետի բացակայութեան միջոցին նախագահողի պաշտօնի համար ընտրվեց Բուրճարը:

Մեզ հաղորդում են, որ Ներսիսեան զարոյցը մասնաւոր համար մինչև այժմ 500 խնդիր են տուել, մինչդեռ զարոյցը կարող է այս տարի ընդունել մօտաւորապէս 150 նոր աշակերտ, տեղ չը լինելու պատճառով:

«Московскія Вѣдомости» լրագիրը նորից ըս-

նենք այս խնդրն իր բազմակողմանի հանգամանքներով անյսլիսի օնցեմ մը զարձած է՝ զոր լուծել գրեթէ անկարելի է: Բազմակողմանի ըսինք, վասն զի այդ խնդրոյն մէջ գործիչներն համաձայն ուղղութիւնով չեն շարժիր: Տարբեր կը մտածէ պարտիսարը, զիտներ արդէն, տարբեր կը մտածէ կրօնական ժողովը, տարբեր նաև քաղաքական ժողովը՝ որ ընկանաւար Գրան օրկանն է որբարոյստ ձեւերով և անպատ, երբ խնդրի մը իրագործումի համար կոչուած անձերու գաղափարներն իրար կը հակակշռեն՝ խնդիրը կը մնայ անլուծանելի:

Եթէ խնդրին ուղղութիւնը անկեղծօրէն և անչափազեղ զգացումներով պահպանուի՝ խնդիրը ըրի կերպարանք մը կը կատանայ և միտքեան ու մին հանգէպ չի քաշալուր անյսլէս խայտաւակօրէն՝ պաշտաի և պատրիարքարանի, Համիդի և պատրիարքի, կրօնականի և քաղաքականի միջև, անքան՝ որքան կրնամք կարծել, թէ ճիշդ երուսաղէմի յունկայ պատրիարքը ընտրելու պէս՝ Նազար մը պէտք պիտի լինի, ընտրելու համար կիլիկիոյ հայոց կաթողիկոսը, և այն ատեն շամենայն ինչ կատարեալ է:

Մենք զիտներ որ կիլիկիոյ կաթողիկոսն ընտրուած է արդէն կատարեալ օրինաւորութիւնով: զիտեմք նաև որ կիլիկիցիք շատ զոհ են կատարուած ընտրութիւնէն, զոր վաւերացուած են ժամանակին պատրիարքն ու ազգային վարչութեան խառն ժողովը, ուրեմն՝ եթէ ներկայ պատրիարքը իր վարչութեան հետ համամիտ է կատարուած ընտրութեանը, առանց յաջ և յահակ նայելու իր միակ պարտականութիւնն է ամենայն զօրութիւնով զիմադրել յարօցուած առաքյութիւններուն, բնաւ թող չը տալ ինչ որ ալ լինի՝ բեկանելու այդ ընտրութիւնը, և ճանաչել Ալեքսանդր սրբազանը կաթողիկոս Տանն կիլիկիոյ: Աստուածաբանութեան doctorat ունեցող բարձրաստիճան եկեղեցական մը լա-

կուել է յարձակումներ գործել հայերի դէմ: «Армянскіи бредни на Кавказѣ» վերնագրով ակնկեցիկեղ յօդուածի մէջ: Յետագէմ լրագիրը նորից հրատարակ է հանում անկախ Հայաստանի» ծրագիրը, որ «խաղաղու է հայ երիտասարդութիւնը»: Այդ երիտասարդութիւնը այժմ էլ կուի է մղում հայ հոգեւորականութեան և մանաւանդ կաթողիկոս Մկրտիչ Խրիմեանի դէմ այն պատճառով, որ հայոց կաթողիկոսը հակառակում է անկախ Հայաստան» ստեղծելու ցնորքներին: Եւ զիտեք ինչ պաշտպանութիւնով անում է յօդուածագիրը այդ զրպարտութիւնները: «Մի անգամ Շուշու հոգեւոր զարոյցի, ասում է զրպարտիչ յօդուածագիրը, աշխարհական դասատուներից մէկը ամբիոնի բարձրութիւնից քարոզում էր իր աշակերտներին, թէ Յիսուս մարգարէի կէտի փորում երեք օր մնալու երթալով ինչը անհիմն է, սրովհետև կէտի կողորդի կազմուածքը անհնարին է դարձնում այդ բանը: Գարոյցի վերաստուել վարդապետը (?) չէր կարող, ի հարկէ, թող տալ այդպիսի սկէպտիկական վերաբերմունք զէջրի եկեղեցու վարչապետութիւնը և իսկոյն արձակեց իր պաշտօնից անպատեհ ընտելտին, ինչպէս և նրա համախոհ մի քանի ուսուցիչներն: Բայց հոգաբարձութիւնը, իբրև մի մարդ, վեր կացաւ և բողոքեց վարդապետի վճար դէմ. այդ բողոքը երթալով կաթողիկոսի ընտրութեան, որը ուղարկեց Շուշու մի ընտել հոգեւորական: Ի հարկէ, վարդապետի գործողութիւնները հաւանութիւն գտան բարձր հոգեւոր իշխանութեան կողմից: Եւ այս իտեղութիւնով, յեղաշրջված իրողութիւնը բերվում է իբրև ազատաց այն բանի, որ հայոց գործիչները կամ հայրենասէրները ձեռնառն են դաստիարակել մատաղ հայ սերունդը հակա-կրօնական և սեպարատիստական սկզբունքներով:

Երբ-գործութեան միջոցով երմուտի բացակայութեան ժամանակ նրան պէտք է փոխարինի զիրեկտոր Տիտէկի, որ մի քանի տարի առաջ մինիստրի լիազօր էր կովկասում:

«Լուծայ» ժողովածուի մէջ կարդում ենք, որ այդ հանդիսի հրատարակիչը ձեռնարկում է հանգուցեալ Գարեգին եպիսկոպոս Սրուանձուեանի աշխատութիւնների ազգագրութեան, որոնք ամփոփված կը լինեն հինգ հատորի մէջ:

զիտէ անչուտ իր աւետարանի վարդապետութիւնը՝ թէ մարդ չէ կարող Աստուծոյ և մատնայի միանգամայն ծառայել, հետեւաբար դուռ կրօնական գործի մը մէջ, պատրիարք մը մասնաւոր չէ կարող կուրանի կայսրը և աւետարանի Գրիստոսը միանգամայն զոհ ընել. իր առաջին պարտականութիւնն է Աստուծոյ ծառայել, ազդի իրաւունքները պաշտպանել և իր ստորագրեալ եկեղեցականներուն արժանեաց մարտութեան հակառակ ու է ձեռնարկ կամ հաճոյակատարութեան սկզբունք՝ կը խանդարէ ամեն ուղղութիւն և իրաւունք կուտայ հոգաբարձին՝ անիրաւաբար ընտարարելու ամեն արդարութիւն:

Այստեղ կարելի է հարցում մը ընել, մենք կը ճանչնանք այդ ճշմարտութիւնը և ըստ այնմ ինչ որ պէտք էր՝ ըրած ենք, բայց ինչ ընենք երբ բաւարարեան հանդէպ՝ զիմադրուել զօրութիւնը չունիմք... Այս կը հասկընամք—à bon éyêque dur évêché—ինչ կարող էք ընել երբ ձեր արդար բողոքներն անկեղծ կը մնան. ինչ կարող էք ընել, երբ կը գտնուիք այնպիսի ճշմարտի մը ներքե, որ չի թողարք զձեզ ձեր ազգային պէս շարժելու: Ինչ կարող էք ընել մասնաւոր՝ երբ զձեզ յրճապատուներն ալ չեն այն անկախ անձնատուութիւններն, որ ձեր անձնուէր ջանքերուն աջակից լինելու պատիւը վայելեն: Այս, կը հասկընամք այս ամենն, և ի տես այս ամենուն, անքան խոտապահանջ լինելու յատկաւորութիւնն ալ չունիմք.—ուրեմն, բան մը միայն կը մնայ ձեզ ընել, սրբազան հայր, թօթակիցէք ձեր ստից փոշին ու հետեցեք, հետեցեք ձեր նախարարին, զոնէ այդ վեհանձնական քաջութիւնը, եթէ ունիք, ոչ ոք կարող է կապեալ ձեզմէ: Ինչ կարծէ պատրիարքութիւն մը՝ երբ չը պիտի կրնայ պաշտպանել ազգին սեպական իրաւունքներն. ինչ կ'արժէ պատ-

Մեզ թուած է, որ «Մշակի» անցեալ համարի թուայքի թղթակցութեան յիշատակած անուն մէջ սխալ է մտել.—թղթակիցը արտաքին գործերի մինիստրի քարտուղար է համարում Նուրեան էֆէնդիին, մինչդեռ, սրբան մեզ յայտնի է՝ թրքաւոր Նուրեան էֆէնդին պետական խորհրդի անդամ է, իսկ արտաքին գործերի մինիստրի քարտուղարը Նուրի բէյ անունով մէկն է: Երբ «Fr. Presse» լրագրի թղթակիցը խտանել է այդ երկու, միմեանց նման անունները:

Մի քանի օր շարունակ անտուր չող անե լուց յետոյ, սեպտեմբերի 1-ի զիչերը Թիֆլիսում անձրև եկաւ և եղանակը զգալի կերպով հովացաւ:

Օրմուկութիւն մեզ գրում են. «Մեր կողմերում տճա մի տարի է ինչ կատարեալ հանգստութիւն էր տիրում. բայց աճա նորից սարսափ տարածվեց շորհիւ մի մեծ աւազակային խմբի արշաւանքի, որը անցել է օգոստոսի 19-ին Պարսկաստանից և բազմացած է ինչպէս ասում են՝ 30 հոգոց: Նրանց առաջնորդներն են Նարիի խմբից մնացած սեղաքի մի քանի թուրքեր: Աւազակային խումբը սահմանը անցնելիս, ընդհարում է ունեցել սահմանապահ զինուորների հետ, բայց կարողացել է նրանց յաղթել և առանց զոհ տալու անցնել մեր կողմը և ապաստան գտնել մեր սարերում: Այդ ժամին տեղեկացրել են Օրդուբաթի պրիստարին: Առ այժմ խմբի քաջազորութիւններն մասին յայտնի է հետեւալը. կողոպտել են Ալանդեալ սարում մի հայ տանուէր, լուրով նրանից 175 բ. և զէջրը, և մի քանի թուրքեր, որոնք, ինչպէս ասում են՝ մօտ 3000 բ. աղբանք են ունեցել հետները»:

Վերին-Արմուկութիւն մեզ գրում են. «Ամառային արձակուրդների պատճառով հայրենիք եկած մի քանի ուսանողներ և երիտասարդներ, միանալով տեղական սիրողների հետ՝ օգոստոսի 17-ին, յօդուած ազազայ հասարակաց պարտիզի, ներկայացրին Վերդուտած փոշտ և վողբով «Այ ընդ օլին»: Խաղը միջակ անցաւ. տպաւորութիւնը թուրքներում էին զերասանները, որոնք երեխաներից էին բազմացած, մի հանգամանք, որ ներկել չէ Արուսի գեղեցիկ սեռին: Մտաքը աջող էր»:

Իրարք մը, երբ մինչև անգամ իր ստորակարգեալ եկեղեցականներուն երաշխաւարը լինելու իրաւունքն զրկուած է. ինչ կ'արժէ պատրիարքի մը իշխանութիւնն, երբ այս ինչ կաթողիկոսն ու այն ինչ վարդապետն այս ինչ կամ այն ինչ պաշտօնի կուչուել ձեռնհասութիւնը չունի, և վերջապէս, ինչ կ'արժէ պատրիարք մը, որ աւելի սովորում մը չլու և սարուկ կը դառնայ, քան թէ իր ազգին և եկեղեցոյն տէրն ու պաշտպանը: Հրաժարեցէք, ձեր յաջորդն ալ թող ձեզ հետի, և այսպէս թող մի և նոյն ուղղութիւնը շարունակէ. այն ատեն պիտի համոզուիք թէ ազգային իրաւունքներն ինքնին պիտի պաշտպանուին... Ունիք այդ քաջութիւնը, սըրբազան հայր.—եթէ ոչ, ուրեմն մենք իրաւունք ունենք պահանջելու ձեզմէ ազգի և եկեղեցոյ իրաւունք պաշտպանութիւնը, զոր ազդն յանձնեց ձեր ձեռքը շինելու և ոչ քակելու համար:

Ինչպէս յայտնի է առաջնորդական թափուր վիճակներու համար պատրաստուած առաջնորդացու սրբազաններին և տեղապահացու հայրսրբաներին ոչ ոք, բայց մէկէն, բարեհաճեցաւ երթալ. Բաղդէի և Երզնկայի համար յերուսաղէմէն ուղուած երկու վարդապետներն եկան Պոլիս ու դասցին իրենց պաշտօնին: Այդ երկու անվարձ վարդապետներուն, որ անչուտ յերուսաղէմի համար միմուտ միմուտներն ինքզինքնին ազատելու համար, թօթակցին իրենց վրայէն վանական աղմուս վերաբերուն՝ մենք կարողութիւն կը մտկենք. թող միջոցը արդարացի նպատակը: Այժմ կը լսենք, որ պատրիարքարանը ուրիշ մէկ քանի վարդապետներ ալ ուղած է Երուսաղէմէն, արդեօք այնտեղի նպիսկողաններուն ալ կարգը պիտի զայ. իտեղեք թափուրի զարդ լինելէ զատ ուրիշ իրաւունք մը չունին և կարողութիւն ալ չունին ունենալու... Գոնէ քիչ մը մարդու երես տեսնէին... Վահէ

է, պարտները, որ թող էք ապիս ձեզ ընթերցողի ներքինը տանջել ու ձեր սեփական սեղանները յոյնեցնում էք զուր քննելու ու անուշ մէջ բռնուած սկիւռի նման՝ չարունակ նայն պտտաները անելու:

Հիմա երկուսն էլ վերջակէտը գրին: Փնօք Աստուծոյ: Սոխոյն... timeo danaos...

Յայնմանէս Վարդանայ

ՄՇԱԿԻՆ ԼՅՈՒՍՊԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՅ ԳՈՐԾԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆԵՐ

ԲԱԳՈՒ 30 օգոստոսի Զինուորական դատարանը դատաւարուեց մահաւան պատժի, կախաղանի միջոցով Աղիկ-բէկ աւազակին, Ռ. Չարի գործարանի վրա յարձակում գործող աւազակախմբի մասնակցողներէն մէկին:

Կ. ՊՈԼԻՍ, 30 օգոստոսի: Կատարական չրջաններում սուտ են համարում անգլիական հարգարարութիւնները թիւրքական նոր ենթադրութիւնների մասին, իսկ հայաստանի զաշարքի վիճելի կէտերի լուծման մասին սեղեկութիւնը վարձում: Թէև քանակութիւնները կարծես անտեսի մէջ զեղեցիկ ընթացք են ստացել, բայց թօփխանէում նրանքը վերականգնելու մասնակցը դեռ է նշանակված:

Թէ հրանի դեպքան Միւնիքի փաշան, սահմանադիր վրա վերջերս տեղի ունեցած զեղքերի պատճառով, յետ է կանչված և նրա տեղ նշանակված է իր նախորդը, վանի աշխատան վալի Զէմա-էզզին փաշան:

ԼՈՏՆՈՒՆ, 31 օգոստոսի: Կանէայի չրջանի խաղաղաման գործը աջող կերպով առաջ է գրնուած Միջազգային դորքերը գրուել են գրեթէ բոլոր արտաքին կէտերը, այնպէս որ թիւրքաց դորքերը կործանի մէջոյն են մնացել: Կրտսական ազգային ժողովի նախագահ Բենեդեկտոս այսօր իր կողմնակիցներով Աթէնք գնաց:

Կ. ՊՈԼԻՍ, 31 օգոստոսի: Հարէական դեպքանութիւնը կիրակի դնում է Պետերբուրգ: Բասկիցութիւնները զանազան հարցերի մասին կը կայանան միայն նրա վերադարձից յետոյ: այն մասնակց Միւնիքի մաս կը գնայ թիւրքաց մի դեպքանութիւն սուլթանի նամակներով, չքանշաններով և ընծաներով:

ՖԻԼԻՊՊՊՈՊՈԼ, 31 օգոստոսի: «Շէրիֆ» շոգենարը զուրս եկաւ Կ. Պոլսից դէպի Տրեպոլիս, տանկով 78 երեսասարք-թիւրք ազիտատորներ, որոնք արտարված են զինուորական դատարանի վճարով:

ՊԱՐԻՉ, 31 օգոստոսի: Միանի թագաւորը իր երեք սրղիները հետ եկաւ նախագահական գնացքով: Ֆորը և բոլոր մինիստրները ընդունեցին նրան վոլգայում: Ժամը 5-ին թագաւորը այցելութեան գնաց Ֆորին Երեսեան պալատում:

ՆԻՃՆԵՑՆՈՎ ԳՈՐԾՈՒ, 1 սեպտեմբերի: Տօնանովաւոր արագ կերպով դատարկվում է: Գրնացքները ճանապարհ են ընկնում Մոսկվա լիբը:

Կ. ՊՈԼԻՍ, 1 սեպտեմբերի: Արաքին զործերի մինիստրը այցելեց զեպանասները՝ մասնաձայնութիւնը յանձնական հարցի դրութեան հետ կարծիքները քանակութիւնները մտեւում են բարեկարգ վախճանի:

ՏՕՏԻՍ, 1 սեպտեմբերի: Այստեղ գործանդէպին եկաւ զերմանական կոպրը: Կայտարանում նրան զեմա-որեցին ստարիական կոպրը, էրց-հեքցողները և իշխանութիւնը:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԻ ԲՈՐՍԱ

Օգոստոսի 28-ին

Ընդունի վրա 10 ֆունտ արծէ . . .	93	50	4
Բերլինի վրա 100 մարկ . . .	45	70	>
Պարիզի վրա 100 ֆրանկ . . .	37	121	2
Ռուսի . . .	արծէ	—	—
Մարաշին կուպոններ . . .	149	—	—
Բորսային դիվիդենդ . . .	5	61	0/0
4 0/0 պետական ընդուն . . .	284	—	—
Ներքին 5 0/0 ստացին փոխառութի . . .	243	50	>
— երկրորդ . . .	—	—	—
5 0/0 գրաւ. թղթ. այն. կալ. բանկի 205 1/4 . . .	—	—	—
5 0/0 պետական երկաթուղ. ընդուն . . .	985	3	—
4 0/0 ներքին փոխառութեան . . .	985	3	—
4 1/2 0/0 գրաւ. թղթ. այն. կալ. բանկի 101 3/8 . . .	—	—	—
Աքն. կալ. Պետ. բանկի խաղարկութի . . .	—	—	—
4 1/2 0/0 վկայակ. գիւղ. հող. բանկի 101 3/8 . . .	—	—	—
Փոխ. կրեդիտ. ընկեր. մեաւոյ . . .	—	—	—
Պետերբուրգի քաղաքային կրեդիտ. ընկերութեան օրիգինալները . . .	101 5/8	—	—
Մոսկվայի քաղաք. օրիգինալներ . . .	100 1/2	—	—
Օղէտայի . . .	100 1/8	—	—
Թիֆլիսի . . .	95 1/4	—	—
Թիֆլիսի կալ. բանկի 6 0/0 . . .	102	—	—
5 0/0 . . .	99	50	>
Գուխայի 6 0/0 . . .	102	—	—
5 0/0 . . .	99	75	>

Խորագիր՝ ԱԼԷԲԱՆԻԻ ԲԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչ՝ ԱՆԻՐԷԱՍ ԱՐՄՈՒՆԵ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԳԱՆՈՑ

Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԳԵԱՆԻ
(Կուկիա, վօրոցոյի արձանի հանդէպ)
Հիւանդներին ընդունում են ամեն օր, բացի կիրակի օրերից:
ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ՝

- Կ. Մ. ՉԻԿՈՎԱՆԻ—9—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային հ.
- Ձ. Ի. ԲԱՐԱՆԱՍԵԱՆՑ—10—11 ժ. կանանց և երեխայց հ.
- Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՑ—1—1 1/2 ժ. ներքին և երեխայց հ.
- Ս. Գ. ԳՈՒՐԿՈ—12 1/2—1 1/2 ժ. ներքին, ականջի, կոկորդի և միզասեռական հ.

ԵՐԵՎԱՆԵՐԸ՝
Ա. Մ. ՓՈՒԿՆԵԱՆ—6—7 ժ. ներքին, երեխայց և նեարդային հ.
Տ. Ի. ԲՈՒԿԵՆԿՈ հիւանդանոցում քիմիական և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է աւնում մէլի, իւրի, արեան, կաթի և այլն:
Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Համախորհրդի (կոմսիտի) և օպերացիայի համար առանձին: Ի տեղի հիւանդանոցի մերտուսի:
Բժ. Ա. Գ. ԳՈՒՐԿՈ

ԼՈՏՆ ՏԵՍՈՒ ԼՈՒՄԱՅ

գրական հանդիսի 1897 թ. Բ. զիբը (545 էրես): Բացված է բաժանորդագրութիւն 1898 թ. (երրորդ տարվա) երկու գրքերի. բաժանորդներին է 3 րուբլի:

Հասցէ՝ Թիֆլիս, Գիւտ ա. քահ. Ազանեանց (№ 102) 1—2

Ներսիսեան դպրոցի 3-րդ դասարան օրը աչակերտ, Սեղբակ Մայիլեանց, միջոց խոնենալով չարունակել իր ուսումը՝ ինքրում է բարեկործ անձանց օգնութիւնը: ամական մասնը հողի. հասնի 8—10 րուբլի: Խոտաւնում է նաև զանկացողներին՝ յետ դարձել ծախսած զուտարը աւարտելուց յետոյ: Յանկացողները կարող են զինել նայն դպրոցը:
Սեղբակ Մայիլեան (№ 102) 1—2

ԲԺԻՇԿ ՎԱՅՆ ԵՐԲՈՒՆԻՆ

վերադարձած լինելով Մոսկվայի միջազգային բժշկական ժողովից, վերականգն է Հիւանդներին ԸՆԳՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ առաջվայ մասերին. Գործիքակց սրտապեկա, № 28, ա. Ազամովի: (№ 102) 1—10

ՖՐԱՆՍԵՐԻՆ ԼԵՂՈՒԻ

մասնաւոր դասեր աւլ թէ երեխաներին և թէ չափահասներին:
Գիւնը՝ Կոնստանդուպոլիս, № 28 (վերնաշարի), ժամ 4—6. (տուն ճարտարապետ փիթովի):

LEÇONS PARTICULIÈRES DE FRANÇAIS

POUR ENFANTS ET ADULTES
S'adresser: Rue Consulskaia, № 28, (de 4 à 6 heures) (Maison Pitoeff, architecte). (№ 102) 1—6

ԲԺԻՇԿ Տ. Պ. ԼԱՋԱՐԵՎ

Նախկին աստիտան Մոսկվայի քաղաքային մասնկաւիան հիւանդանոցի յանուն Ս. Վաղելիքի:
Բժշկում է երեխաների հիւանդութիւններ առ աւստիան 10—12 ժամը, և երեկոցեան 5—6 ժամը. Ստոլով, Սաղովապոլիս, տուն Բաւանթարովի, № 50. (№ 102) 1—10

ԼՈՅԱՆԿԱՆ ՄԻՐ-ԿՈՆՕԻ

ԱՌԱՆՑ ԼԱՐԵՐԻ
անունով գրքոյից
ԳԻՆԸ 20 ԿՊՊԵԿ
Վաճառվում է Թիֆլիսի գրավաճառանոցներում. կարելի է զինել նաև հետեւեալ հասցէով՝ Սուլաւերի, Андреасу Миракянъ. (№ 101) 2—2

ՀԱՐԿԱՒՈՐ Է

ՄԻ ՏՆԱՅԻՆ ՎԱՐՃՈՒՇԻ
Մի երեխայի հետ սրտապեկա համար. պիտի իմանայ հայերէն և ուսուցիչը լեզուները: Պաշտաններին մասին տեղեկանալ Գաֆեանցի մագաղիում, Երեսեան հրատարակում: (№ 101) 2—3

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՊԱՐՏԷՉ ԵՒ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ

Ս. Պ Ե Մ Ր Ո Ս Ե Ա Ն Ի
(Քաղաք տուն Եւզրաշեանի)
Մանկական պարտիզի նպատակն է հրեքեկան սիտեմայով կրթել երեխաներին Պարտէչը ընդունվում են մանուկներ 4—7 տարեկան Պարտիզի դասընթացը աւարտելուց յետոյ մըսնում են ուսումնարան:
ԸՆԳՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ սկսում է սեպտեմբերի 5-ից, ուսումը 15-ից:
(№ 102) 1—5

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ ՊԱՆՍԻՕՆ

Ա. ՏԵՐ-ՅԱԿՈՎԲԵԱՆԻ
Ընդունում է երթեկէկ, կիսաթոշակաւոր և զիջութիկ աշակերաններ. Պատրաստում է զի մնազիաների, կաղեաների կօրպուսի, զեմլէմէր, ների, րէալական և այլ ուսումնարանների համար:
Փոքր պատրաստականում երեխաները ընդունվում են առանց ըննութեան, վեց տարեկանից սկսած: Ուսումնարանում ուսուցանում են բարձրագոյն ուսումնի աւարտած մասնագէտներ, զի մնազիական ուսուցիչներ: Աւանդելի աւարկաներն են՝ կրօն, ուսուց, հայոց, ֆրանսիական, զերմանական, լատինական, յունաց, վրաց լեզուներ, թուրքանութիւն, այգերա, երկրաչափութիւն, աշխարհագրութիւն, պատմութիւն (ուսուց և ընդհանուր) բնական դրոսութիւն, նկարչութիւն, գրութիւն, երգեցողութիւն:
Հասցէն. ТИФЛИСЪ, Гановская ул., № 11. 3-րդ դիմապայի մաս:
(№ 102) 1—10

Յ Ի Ն Ա Ն Ս Ն Ե Ր Ի Մ Ի Ն Ի Օ Տ Ե Ր Ի Թ Ո Յ Լ Տ Ի Ո Ւ Թ Ե Ա Մ Բ

ՆԱԵԻՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

Երազի ր. 1) աւետարանի թուարանութիւն. 2) կրկնակի հաշուապահութիւն ՆԱԹԱՅԻՆ—ԳՈՐԾԱՐԱՆԱԿԱՆ, աւետարան, բանկային և այլն. 3) Աւետարանի թղթակցութիւն. 4) վաղեւազգրութիւն:

ԸՆԳՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՕԳՈՍՏՈՍԻ 1-ԻՅ, ՊԱՐԱՊՄՈՒՆԻՔՆԵՐԸ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 20-ԻՅ

Բաղաւ. հասարակայն փողոց, տուն № 30:
Կուրսերի հիմնագիր՝ Ա. ՏԵՐ-ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ
Վաճառվում է հիմնագրի նոր գիրքը՝
«КРАТКІЕ ОЧЕРКИ ПО НЕФТОПРОМ. ЗАВОДСКОМУ СЧЕТОВОДСТВУ»
(№ 83—5. 2.) ԳԻՆԸ 1 ԲՈՒՐԼԻ 10—20

ԿՏԱԻԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

(Բաւարկի մասնաւորը)
ԺԱՌԱՆԳՈՒՅԻՆԵՐԻ Յ. ՉԻԹԱԽԵԱՆԻ
(Հիմնված է 1869 թ.)
ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ ՊԱՏՐԵՍՏՈՒՄ Է

ԿՏԱԻ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ	15—30	ՎԵՐՇՈՎ ԼԱՅՆՈՒԹԵԱՄԲ
ԿՏԱԻ Ի ՏԵՍՈՒԿԻ	15—30	>
ԿՏԱԻ ՀԱՍՏ	12—30	>

(մասնաւոր պատուէրներով)

ԹԵԼ ԿՈՒՆԵՐՈՎ
ԹՈՎ ԲԱՄԲԱԿԻ ԹԵԼԻՅ 1/4—3/4 ՀԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ
ԹԵԼ Ի ՍԱՅՐԵՐ (пакля) ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ ՄԱՔԵՐԸՆԻ ՀԱՄԱՐ:
ԲԱՄԲԱԿ ՄԱՔԵՐԵ (вата) I ՏԵՍՈՒԿԻ
ԲԱՄԲԱԿ ՄԱՔԵՐԸ II >
ԲԱՄԲԱԿ ԹԵՐԹԵՐՈՎ I ԱՍՈՒՆՉՈՎ (մասնաւոր պատուէրներով)
ԲԱՄԲԱԿ ԹԵՐԹԵՐՈՎ II > ՆՇՏՏՈՎ

Առաջարկում ենք պ.պ. վաճառականներին և գործածողներին ուշադրութիւն դարձնել մեր գործարանում պատրաստվող կտաւի ամրութեան և ներկեր ընդունելու յատկութեան վրա և չը շիտեկ Ռուսաստանից եկած կտաւների հետ:
Կտաւի նմուշները և սրբակերպանները սպարկիւմ են ըստ առաջին պահանջման ճիւղաբար: Հասցէն Թիֆլիս, главная контора фабрики. Уголь Нагорной и Сергиевской ул. собо. Д. телефонъ конторы 266, а фабрики 24. (№ 78) 14—50

Յ Ա Կ Ո Ր Ի Ս Չ Ա Տ Ր Ե Ա Ն Ե Ի Ո Չ Ա Ր Ե Ա Ն Ց Ո Ր Ո Ւ Ն Ի

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ ՊԱՆՍԻՕՆ
և աշակերտական ընկերան և վարժուէի օր. Սօփիա-Քաղաքեանց ընդունում են աշակերտներ և աշակերտանիներ և պատրաստում են աւարկաներից և օտար լեզուներէց: Միջազգային փողոցից Բէւաւովկայա փողոց, տուն № 33: Նիկողոսեանցի: Աշակերտական ընկերան ունենալու մասին յայտնի է 3 և 2 դիմադրաներին և բէալական ուսումնարանին. ուստի զրա համար պատասխանատու եմ Յակոբ Խաչատրեան Քաղաքեանց. Թիֆլիս. (տես նայնպէս «Кавказъ», 1897 թ. № 206): (№ 100) 3—3

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԵՐԿՍԵՈՒ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ

Օ Ր Ե Յ Ո Վ Հ Ա Ն Ջ Ա Ն Ե Ա Ն Ի
Սարովայա և վերլափնօվայայ փողոցները անկիւն, տուն ՕՏանեանի:
Ընդունվում են երկու տեղի մանուկներ և պատրաստվում զիմնադիւններ, րէալական և այլ պետական դպրոցների մանկու. համար: Ընդունելութիւնը ամենայն օր:
(№ 95) 4—5

Բ Ա Գ Ո Ւ ՌԱՄԱՆԱՐԱՆ Ա. ԲԱՐԱԿԱՆԻ

Ընդունվում են երեխաներ զիմնադրայի, բէալական և այլ դպրոցների համար պատրաստելու: Հասցէն՝ Старо-почтовая փողոց, տուն Հալի-Նէմաթի:
(№ 94) 7—15